

PEDAGOGISK ÅRSPLAN 2018-19 SKOLESEGLIA FUS BARNEHAGE

Grunnlaget for denne årsplanen er lagt i en arbeidsprosess i personalgruppa. Foreldrenes innspill etter foreldremøter og foreldresamtaler er også tatt i betraktning. Planen beskriver i hovedsak vårt faglige innhold og personalets rolle i hverdagen. FUS barnehagene startet høsten 2013 opp et prosjekt med mål om at barns lek og egenledelse skal bli grunnleggende for arbeidsmetoder og arbeidsmål. Dette er nå tatt inn i drift og vi bygger videre på dette satsningsområdet gjennom vår satsning på barns lek og -lekemiljø.

Stortinget har fastsatt bestemmelser og retningslinjer for alle barnehager, henholdsvis i Barnehageloven av aug. 2010 og i Rammeplanen for barnehagen av aug. 2017. Barnehagens pedagogiske innhold skal vises i en pedagogisk årsplan. Barnehagens drift formaliseres i følgende styringsdokumenter:

- Lov om barnehager
- Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver
- Barnehagens vedtekter
- Serviceerklæring og etiske retningslinjer er felles for FUS barnehagene
- FUS visjon, verdier og FUS barnehagenes overordnet fagplan
- Forskrift om miljørettet helsevern

Naturlige samarbeidspartnere kan være:

- Helsestasjonen
- Pedagogisk og psykologisk tjeneste (PPT)
- Barnevern

Det pedagogiske innholdet og aktivitet vises via:

- Pedagogisk årsplan - felles for hele barnehagen
- Avdelingskalender som gjelder fra august til juli. Den inneholder informasjon om hvordan styringsdokumentene blir satt ut i praksis, felles og avdelingsvis. Overskriftene fra årsplanen er her satt på avdelingsnivå.
- Mykid - her kommer månedsplaner og rapporter fra avdelingene.
- Månedsavis - avdelingsvis beskrivelse, bilder og vurdering av måneden som har vært.

Organiseringen vår:

Hver avdeling blir tilrettelagt for ett årskull:

Avd. Smålarver; ett-åringene

Avd. Marihøna; to-åringene

Avd. Tusenbein; tre-åringene

Avd. Maurtua; fire-åringene - dette er en friluftsavdeling

Avd. Sommerfugl; fem-åringene

Personal og barn følger hverandre fra 1 - 5 år og flyttes sammen til ny avdeling 1. august hvert år. Hver avdeling blir tilrettelagt for en aldersgruppe. Denne organiseringen krever mye samarbeid blant pedagogene for å sikre miljø som stimulerer til utvikling og progresjon.

Vi har plass til ca 85 barn og 8 pedagogstillinger - pedagogene fordeles etter behov. Behov i barnegruppene blir hele tiden vurdert av ledergruppa.

FUS visjon

Sammen gir vi barndommen verdi: Lek og glede, hverdagsmagi og vennegaranti

Vi har fokus på personalets rolle i barnehagen. Vi skal være bevisst vår oppgave, våre roller og vårt ansvar. Vi vil rutinemessig i forskjellige personalfora jobbe med observasjon og vurdering, refleksjon og drøfting for å utvikle og endre egen praksis. I et samarbeid med foreldre vil vi ta imot tilbakemeldinger i de daglige møtene, samtaler, foreldremøter og i brukerundersøkelser.

Personalet i FUS barnehagene skal opptre:

- *GLØDENDE*
- *SKAPENDE*
- *TILSTEVÆRENDE*

Hovedmål for dette arbeidet er:

- *FUS-barn har et positivt selvbilde*
- *FUS-barn har det gøy i barnehagen*
- *FUS-barn er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompentanse*
- *FUS-barn gleder seg til resten av livet, de vet at de har påvirkningsmulighet og at innspillene deres teller.*

PERSONALETS KOMPETANSE

Barnehagens miljø skal preges av mellommenneskelige relasjoner og omtanke. Personalet i barnehagen har ansvaret for at alle barn i barnehagen har gode dager. Barn har mulighet til å medvirke i sin hverdag. Prosjekt formes ut fra barns innspill, interesser og ønsker. Våre holdninger og verdier skal bidra til at:

- miljøet er inkluderende for både for barn og voksne
- personalet er aktive og deltagende
- personalet lytter og er observante på både barn og voksnes uttrykk
- vi viser raushet og begeistring overfor medmennesker
- vi viser fleksibilitet og er løsningsfokusert
- vi viser godt humør og arbeidsglede
- vi har kompetanse til å møte barns interesser og undring

Det neste året skal preges av arbeidsprosesser i personalgruppa:

- Kurs for lederne i barnehagen arrangert av FUS
- Veiledning for assistentene
- Faglig forum for ledergruppa annenhver uke
- Tema fra kurs på personalmøter for samlet personalgruppe
- Veiledning av avdelingspersonalet på avdelingsmøter og i utviklingssamtaler
- Personalet får fast veiledning av Nadja (fagleder og COS-P veileder) i bruk av trygghetssirkelen (COS-P) på avdelingsmøte 1 gang i måneden.
- Vi viderefører satsning på barns lek og -lekemiljøer med kompetanseheving gjennom kurs og arbeidsprosesser i personalet.
- Implementering av ny rammeplan.

Mål: Barna opplever bevisste og kompetente ansatte med fokus på barns medvirkning i deres egne læringsprosesser.

OMSORG

God omsorg fra personalet skaper trygghet for barn i barnehagen. Trygghet er grunnlaget for at barn skal kunne frigjøre energi til lek, utforskning og læring. Rammeplan for barnehagen fastslår barns rett til omsorg. *Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barn til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger. (R17 s. 19)* Vi lærer å vise omsorg gjennom måten vi mottar omsorg på.

Mål: Barna opplever omsorg og gode relasjoner til personalet og andre barn i barnehagen.

Omsorg i barnehagen vises bl.a. ved at vi:

- Dekker grunnleggende fysiologiske behov; mat, hygiene, fysisk nærhet, stell, hvile og søvn.
- Tilbyr et stimulerende miljø der språklig stimulering er et hovedområde.
- Tilrettelegger dagen med faste, gode rutiner og klare og tydelige rammer - forutsigbarhet gir trygghet for barna.
- Hjelper barn til å føle seg ivaretatt i fellesskapet slik at de danner sosial tilknytning.
- Personalet støtter barnas egen aktivitet og utforskning ved å være deltakende og glede seg sammen med barna.
- Personalet tar imot og støtter barna når de er lei seg og trenger trygghet, trøst og omsorg.
- Personalet hjelper barna til å organisere følelser og utvikle et følelssespråk.
- Personalet støtter opp om barnas egne omsorgshandlinger.

I vår barnehage har vi et spesielt fokus på hvordan personalet påvirker barns utvikling gjennom å gi god omsorg. I dette arbeidet tar vi utgangspunkt i Trygghetssirkelen som er et program for å utvide personalets kompetanse på området. Programmet tar sikte på å gjøre barnets omsorgspersoner bedre i stand til å forstå enkeltbarnet. Dette hjelper personalet *til bedre* å støtte barns utvikling gjennom lek og utforskning, samt hjelpe barnet å takle motgang.

- Personalet tilrettelegger for gode opplevelser
- Personalet ser barnas utviklingsbehov, og tilrettelegger individuelt
- Personalet møter barna i undring og utforskning

LEK

Mye av aktiviteten i barnehagens hverdag består i hovedsak av en eller annen form for lek. I leken skapes felles opplevelser og samspill. Her legges et godt grunnlag for stimulering av bl.a. identitetsbygging, sosial kompetanse, vennskap og språk. FUS kjeden har lek og egenledelse som satsningsområde. Gjennom FUS skolen får personalet kompetanseheving. De pedagogiske lederne er jevnlig på kurs, og veileder personalet på personalmøter, *planleggingsdager* og avdelingsmøter. Ut fra dette satsningsområdet har vi i år et ekstra fokus på barns *lek og lekemiljøer*.

Lekutvikling

Tidlig lek

Barnets første lek er lek med kroppen. Denne leken starter så fort barnet er født. Barnet er ennå så lite at det ikke skjeller seg selv fra omverdenen, og leken er en måte å oppdage seg selv og verden rundt på.

Etter hvert som barnet kan holde i gjenstander begynner det å leke med dem. Barnets munn er det fremste føleorgan, og munnen brukes derfor til utforskning av og lek med gjenstander. Denne leken kalles derfor ofte for orallek og er en del av små barns sansemotoriske lek.

Toddlerlek (tumlelek)

Når barna når 1 - 2 årsalder er de kommet inn i en fase der de viser stor glede ved å være sosiale med andre barn. Toddlerleken er preget av kroppslig kommunikasjon, imitasjon, humor og glede. I

denne alderen er det vanlig å se at barna leker i flokk ved f.eks. å løpe rundt et bord. De kommuniserer da mest gjennom kroppsspråk og mimikk.

Symbollek

Når barnet har gjort seg noen erfaringer i livet begynner de å prøve dem ut i lek. Symbolleken kjennetegnes ved at en hvilken som helst gjenstand kan brukes som det barnet ønsker at det skal være. En kloss kan bli til en kopp. Barnet vil gjerne invitere voksne inn i leken og etter hvert kan denne leken også inkludere andre barn. I tidlig fase av symbollek vil man kunne se at to eller flere barn leker det samme side om side, men at de ikke kommuniserer med hverandre. Dette kalles da parallellek. Når barna begynner å kommunisere rundt leken går det over til samlek.

Rollelek

Rollelek er en avansert form for symbollek. Barnet bruker nå seg selv som symbol, og trer inn i en annen rolle. Her kan barnet utfordre seg selv til å prøve ut nye ferdigheter. Rolleleken preges av at den er en frivillig aktivitet som settes i gang av barna selv, der barnet selv har kontroll og hvor det går ut av virkelighetens verden.

Rolleleken går over flere nivåer som krever både språklige ferdigheter, sosiale ferdigheter, erfaringer og fantasi. Gjennom lekeprosessen tas en rekke avgjørelser av barna. Først skal man bestemme **at man skal leke** (vil du leke med meg?). Det andre nivået er **overgangen til leken**, det forhandles med lekepartnerne (Hvem skal være med, hva skal vi leke, hvor skal det lekes?).

Tredje nivå er **utvikling av lekens tema** (presisering av roller og regissering - «så skulle vi til byen») Fjerde nivå er **rolleatferd** («nå går jeg på jobben, og du skal i barnehagen») Det femte nivået er **dyp lek**. Her er leken altoppslukende og barna glemmer tid og sted. Barna pendler mellom nivåene i leken, og de skal ha mye lekkompetanse for å komme til det som kalles dyp lek.

Rolleleken regnes som barnas viktigste lek fra midten av førskolealderen og de første årene på skolen fordi den har innvirkning på de fleste utviklingsområder. Språk utforskes, nye ferdigheter prøves ut, opplevelser bearbejdes, relasjoner bygges og gjennom rolletakingen øver man på å ta andres perspektiv.

«I leken er barnet et hode høyere enn seg selv» L. Vygotskij

Konstruksjonslek

Konstruksjonslek er når barna bygger med forskjellige typer byggemateriale. I tidlig fase av konstruksjonsleken er det ofte en voksen som bygger, og barnet som river byggverket (med stor glede og entusiasme). Når barnet selv klarer å sette sammen byggverk, blir disse mer og mer kompliserte. Gjennom konstruksjonslek gjør barna seg mange fysiske og matematiske erfaringer med f.eks. tyngde, balanse, form, funksjonalitet, materialeegenskaper, lengde, bredde, høyde og volum. Konstruksjonsleken kan ofte være en del av rolleleken til de eldste barna i barnehagen. Da kreves det stor grad av samarbeid og kommunikasjon.

Regellek

Regellek er leker med bestemte regler. Det kan være regler som overtas som fra en generasjon barn til en annen, eller regler som oppstår mer spontant mellom barna. Regelleker ses i sammenheng med barns moralske utvikling. Alder og modning bestemmer både hvor godt barna forstår reglene, og hvor sterkt de vektlegger reglenes betydning for leken. Regelleken er først dominerende i skolealder, men oppstår de siste årene i barnehagen.

Risikolek

Gjennom risikoleken lærer barna å kjenne egne grenser, både fysisk og psykisk. Risikolek fremmer fysisk aktivitet, sosial helse, sosial kompetanse, sosiale interaksjoner, kreativitet, resiliens (motstandsdyktighet ovenfor psykiske problemer) og motvirker inaktivitet. Det er viktig å tenke på at det er barnets opplevelse av risiko som definerer om det er i risikolek eller ikke. Barn kan

beskrive det på denne måten: *Det kiler i magen! Jeg føler meg helt vill. Det rister i hele kroppen. Det morsomste jeg vet er det jeg nesten ikke tør.* Risikoleken kan deles i seks kategorier. Lek i høyde, lek i fart, lek ved farlige steder, kamp- og slosslek, lek med farlige redskaper og lek der barna føler at de kan gå seg bort. Barnehagens oppgave er å tilrettelegge for risikolek under trygge forhold. *Gjennom arbeid med kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna (...) opplever å vurdere og mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer (R17 s. 49)*

Mål: Barna har anledning til å videreutvikle sin lek i møte med kompetent personale.

Gjennom lek:

- Utvikles humor og glede
- Utvikles relasjoner i samspill med andre mennesker
- Skjer læring på alle plan og områder
- Utvikles evne til å løse problemer og konflikter
- Øves bruk av fantasi og kreativitet
- Bearbeides opplevelser
- Lærer barna å kjenne og utvide sine grenser både fysisk og psykisk

I barnehagen tilrettelegger vi for lek ved at:

- Personalet støtter, inspirerer og oppmuntrer til lek
- Vi deler i mindre grupper: personalet får mer nærhet til barna og barn får bedre plass
- Vi tar utgangspunkt i barnas interesser og nysgjerrighet
- Vi stimulerer til variert lek og tilbyr ulike aktiviteter
- Lek foregår på barnas nivå - både fysisk og psykisk
- Personalet har kompetanse om barns *lek og lekemiljø*.
- *Personalet har kompetanse på viktigheten av lek som grunnlag for livsmestring og danning.*

LÆRING

Grunnleggende i vår hverdag er vårt forhold til barns læring.

Barnehageloven sier om læring:

Barnehagen skal gi grunnleggende kunnskap på sentrale og aktuelle områder. Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter. I barnehagens rammeplan (s. 22) står det Barna skal få ta i bruk hele kroppen og alle sanser i sine læringsprosesser.

Mål: Barna opplever mestring i forhold til egen læring og utvikling.

I Skoleeggia FUS barnehage mener vi at et godt læringsmiljø bør bl.a. inneholde:

- God struktur i hverdagen; forutsigbarhet, gjentakelser, god organisering; eks. tilgjengelige personale
- Fysiske rom som preges av struktur, orden, mulighet for gruppeaktivitet og skjermet lek
- Inndeling i mindre grupper; etter alder, modenhet, interesser, vennskap
- Tilgjengelig materiell
- Tillit, omsorg og trygghet

Gode læringsprosesser skapes ved gode holdninger og aktive personale:

- Gode relasjoner mellom barn - personal, barn - barn og personal - foreldre
- Barns medvirkning der personalet tar utgangspunkt i barnas interesser og uttrykk
- Personalet deler på kunnskap og vekker barnas nysgjerrighet
- Personalet forstår at barn lærer gjennom alle sanser

SOSIAL KOMPETANSE - VENNSKAP

Barnets sosiale kompetanse utvikles gjennom lek og vennskap og kan sees i sammenheng med et helhetlig læringsperspektiv. Denne kompetansen tilegnes i samspill med barn og voksne. Trygge omsorgspersoner er avgjørende for barns utvikling. Tidlig samspill og erfaringer med jevnaldrende er av stor betydning for barns utvikling av sosiale ferdigheter og gjør barnehagen til en viktig arena for sosial utvikling, læring og etablering av vennskap. Sosial kompetanse bruker vi i barnehagen både gjennom uformelle lærings situasjoner, her- og- nå situasjoner og formelle tilrettelagte lærings situasjoner som for eksempel samlinger og smågrupper.

Mål: Barn føler tilknytning til personalet og andre barn.

I barnehagen vår dreier sosial kompetanse seg om noen hovedbegreper:

- Identitetsutvikling; gjennom å kjenne seg selv, sine følelser og reaksjoner kan man bedre sette seg inn i andres situasjon.
- Samhandling og samspill; kommunisere med andre og forstå sosiale regler,
- Prosocial atferd; føle glede gjennom å hjelpe andre, sette andre i fokus, vise omsorg og inkludere andre i lek
- Selvkontroll; kunne vente på tur, inngå kompromiss i konfliktsituasjoner, i lek og samarbeid
- Selvhverdelse; forstå og akseptere egen verdi i en gruppe, kunne stå imot gruppepress og ta initiativ til sosial kontakt på en passende måte
- Empati og medfølelse; forstå og sette seg inn i andres situasjon og handle ut fra andres behov og være i stand til å sette ord på egne og hverandre følelser.
- Lek, glede og humor: la seg rive med i leker og føler glede ved egen og andres mestring, føle glede gjennom å lære og undre seg over ting.

Personalet i barnehagen er rollemodeller og har viktige oppgaver for å stimulere til utvikling av sosial kompetanse gjennom å:

- støtte og veilede i lek og samspill
- motivere og oppmuntre
- opptre anerkjennende og med respekt
- motvirke diskriminering og mobbing
- være lekende og aktive i barns lek
- observere barns samspill og tilrettelegge for et godt sosialt miljø

Dette er et område vi skal ha fokus på i alle aldersgruppene og som skal gjennomsyre hele dagen. Vi har "vennegaranti" i vår visjon og vi har sterk tro på at med vår organisering styrkes barnas sosiale kompetanse. Vi har hele tiden oppmerksomheten rettet mot omsorg, medvirkning, egenledelse og inkludering.

Vi har valgt ut tema for hver aldersgruppe som skal henge sammen og bygge progressivt på hverandre - slik at vi bidrar til identitetsdanning, mestringsfølelse og utvikling hos barna:

- 1-åringen: "Jeg er meg selv...." Kroppen min
- 2-åringen: "Se hva vi kan..." Bevegelse, sang og musikk
- 3-åringen: "Jeg fant, jeg fant..." Barnas oppdagelser
- 4-åringen: "Vi er nysgjerrige..." Natur og miljø
- 5-åringen: " Vi vet...." Verden vår

SPRÅKLIG KOMPETANSE

Barnehagen må sørge for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel, som redskap for tenkning og for å uttrykke egne tanker og følelser.

Mål: Barna har et rikt og variert språkmiljø i barnehagen.

Språklek

Lek med språket er en viktig del av språkutviklingen. Frem til fireårsalder er den språklige leken integrert i andre aktiviteter, særlig rytme og bevegelse. Sanger, rim og regler med bevegelse er derfor gode språkleker for barn i denne alderen. Fra fireårsalder blir den språklige leken mer bevisst. Det er vanlig at språklek innlemmes i barnas rollelek. Å leke med språket er en måte for barna å prøve ut sine språklige ferdigheter på. I rolleleken leker barna ofte med ulike måter å snakke på, som toneleie og dialekt. Språkleken kan være spontan og spesiell for det enkelte barnet eller den kan være innlært, som f.eks. i rim og regler. Det finnes også barnediktete regler som går i arv mellom barnegenerasjonene, som; «Mere fart, mere fart, ellers så får du melkebart.» Former for språklek kan være; egne rim, tungeøving (Ibsens ripsbusker og andre buskevekster), lek med ord og orddele og nonsensord (tulleord som ikke betyr noe).

«Gjennom språkleiken beseirer barnet språket og gjør det til sitt eget» A. Høigård

I Skoleggia FUS barnehage tilrettelegger vi et godt språkmiljø bl.a. ved:

- At hverdagen er godt organisert og strukturert slik at personalressursene benyttes effektivt
- At språket er aktivt brukt
- Å gjennomføre aktiviteter i små grupper slik at barna er modeller for hverandre
- Å være bevisst rundt valg av materiell
- Å prioritere tid til samtale med barna
- Å bruke barnas interesser til å skape gode samtaler
- Å bruke litteratur og fortelling som språkstimuleringstiltak
- Å bruke rutinesituasjoner som måltid, stell og garderobe til gode språklæringsarenaer

Voksne er de viktigste modellene i barnets språkutvikling og vi må derfor vektlegge at:

- Personalet har forståelse for språkutvikling og språkets funksjon
- Personalet er bevisst på rollen som språkmodeller
- Personalet bruker språket aktivt gjennom hele dagen
- Personalet bruker bilder fra hverdagen og aktivitetene vi har for å stimulere til samtaler barn - barn/barn - personal
- Personalet er deltagende i hverdagsaktiviteter der de har mye nærhet til enkeltbarn og små grupper

TILVENNING OG OVERGANGER

Alle situasjoner som presenterer nye miljøer og mennesker setter barna utenfor sin egen komfortsone. For å gjøre overgangene så trygge som mulig er det avgjørende at omsorgspersonene til barnet er til stede og tilbyr sin støtte. Disse situasjonene kan synes interessante og spennende for barna, men kan samtidig bli overveldende og skremmende. Dette er ikke motsetninger, og alle barn reagerer forskjellig. Det er viktig at personalet er oppmerksomme og lydhøre for barnas måte å uttrykke seg på, at de tilrettelegger for enkeltbarnets behov og at de har god

kommunikasjon med hverandre, foreldrene og skolen. Det er viktig å huske på at situasjoner der barnet føler seg redd eller utrygg, kan bli gode mestringsopplevelser hvis de får god støtte av omsorgspersonene sine. Foreldrene er de primære omsorgspersonene og personalet i barnehagen er sekundære omsorgspersoner.

I barnehagen representerer disse overgangene i hovedsak:

- **Tilvenning**
«Når barnet begynner i barnehagen, skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære.» (R17 s.33)
- **Bytte av avdeling 1. august**
«Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe.» (R17 s. 33)
- **Overgangen til skolen**
«Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner.» (R17 s. 33)

Mål: Barna føler seg godt ivaretatt av omsorgspersonene sine og opplever mestring ved å takle overganger. De går over til skolen med tro på seg selv og egne evner.

Vi tilrettelegger for gode overganger ved å:

- starte foreldresamarbeidet tidlig. Foreldrene skal få gi informasjon om sitt barns personlighet, interesser og vaner. Barnehagen skal gi informasjon om tilvenning, rutiner og praktisk tilrettelegging før barnet begynner i barnehagen.
- invitere barna på besøk før de begynner i barnehagen.
- bruke god tid på tilvenning. Alle barn har forskjellige behov og forskjellig tempo.
- begynne arbeidet med overgang til ny avdeling tidlig på vårhalvåret. Dette er spesielt viktig ved overgangen fra Marihøna til Tusenbein.
- delta på megakor, CD innspilling og konsert på Lillestrøm torg sammen med skolestartere fra andre barnehager i området.
- dra på skolen og leke i skolegården.
- tilrettelegge så langt det er mulig for at barn som begynner på andre skoler enn Brånås får dratt på besøk til sin skole med barnegruppen.
- snakke om skolen, og hva barna forventer seg av skolestart. Legge til rette for rollelek.
- ha fokus på at hele barnehagetiden er skoleforberedende når det gjelder barns selvfølelse, mestringsopplevelser og motivasjon til å tilegne seg nye kunnskaper og ferdigheter.

PLANLEGGING, DOKUMENTSJON OG FORELDRESAMARBEID

I følge Rammeplan for barnehager, er planlegging, dokumentasjon og vurderingsarbeid viktig for vår pedagogiske virksomhet. En viktig del av dette er foreldresamarbeid. Rammeplanen har mye fokus på personalets oppgaver og hvordan vi utfører jobben vår. Det er mye fokus på å ta barn på alvor og deres rett til å medvirke i sin hverdag. Dette foregår hele tiden og kan ikke planlegges, men må dokumenteres og vurderes i ettertid.

Hver avdeling vil hver måned gi ut månedsavis som skal fortelle noe om barnas hverdagsliv og hvordan dette påvirker barns utvikling. Vi vil også dokumentere aktiviteter ved bildebruk og tekst, synliggjøring av barnas tegninger, konstruksjoner og lignende.

Dokumentasjon skal være aktivt brukt blant avdelingspersonalet. Observasjoner og vurderinger vil bli brukt for å registrere utvikling og bl.a. forberede til foreldresamtaler. I dette arbeidet trenger vi tilbakemeldinger fra foreldre som ser hva barna er opptatt av hjemme.

På bakgrunn av samarbeid med foreldrene vil vi kunne ta bedre del i barnas interesser og danne oss en videre forståelse av barnet.

Da barns medvirkning er en viktig del av barnehagens pedagogiske grunnlag er det hele tiden viktig å ha fokus på barnas behov, og utvise endringskompetanse når det gjelder gjennomføring av planer.

Våre pedagogers kompetanse omfatter barns normalutvikling på alle områder. Ved spesielle behov vil vi ta i bruk ulike kartleggingsmetoder.

FAGOMRÅDENE

I Rammeplan for barnehagen er det beskrevet 7 fagområder som hver har egne målsetninger som skal fremme barns utvikling og læring. De fleste områdene går i hverandre og opptrer sjelden isolert. I løpet av hverdagen bruker vi disse når vi arbeider med andre tema. Vi velger derfor å se på fagområdene som verktøy og middel for også å oppnå andre prosessmål.

Mål: Bruk av fagområdene i hverdagen bidrar til at barna opplever læring og utvikling.

Vi tilrettelegger for utvikling og progresjon hos barn ved at:

- Barna er inndelt etter fødselsår
- Avdelingenes rom og utstyr tilrettelegges etter barnas alder, gruppestørrelse og individuelle behov
- Pedagogiske mål og tiltak drøftes i ledergruppa og progresjonen i aktiviteten vises i avdelingsplanen for hvert årstrinn med beskrivelse, delmål, arbeidsmetode og resultat
- Det velges tema i fellesskap som varer i 5 år - dette er sammenhengende fra 0-6 år og skal tilrettelegges for hver årstrinn
- Evaluering av pedagogiske mål og delmål skjer avdelingsvis og i ledergruppa månedlig, samt med foreldrene på foreldresamtaler
- Vi dokumenterer pedagogisk aktivitet og innhold samt barnegruppas utvikling bl.a. gjennom dags- eller ukesrapport og månedsavis.

«Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en del av barnehagens innhold» Rammeplanen